# سخنرانی سالانه روسای جمهوری آمریکا و خاورمیانه

به قلم اریک فیلی (/fa/experts/aryk-fyly)

۱۴ فوریهٔ ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به
(English (/policy-analysis/state-union-and-middle-east /
العربية (/ar/policy-analysis/khtab-halt-alathad-walshrq-alawst)

درباره نویسنده

اریک فیلی (/fa/experts/aryk-fyly)

اریک فیلی دستیار تحقیق در برنامه نظامی و امنیتی انستیتو واشنگتن است. او را می توانید در توئیتر با اکانت @EricHFeely دنبال کنید.

تحلیل کوتاه

## فشرده‌ای از آنچه سه رئیس‌جمهور گذشته آمریکا در سخنرانی سالانه خود در کنگره درباره منطقه گفته‌اند -و نگفته‌اند.

هرچند خاورمیانه بخش مهمی از سخنرانی سالانه روسای جمهور آمریکا در گذشته بوده است جدیدترین بحران داخلی آمریکا و چرخش جاری به سمت رقابت قدرت‌های بزرگ در خارج ظاهرا باعث شده طرح مسائل منطقه خاورمیانه به مناسبت‌های دیگری واگذار شود. در تازه‌ترین مورد (https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/07/remarks-by-president-biden-in-state-of-the-union-address-2/) سخنرانی (https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/07/remarks-by-president-biden-in-state-of-the-union-address-2/) ۷ (https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/07/remarks-by-president-biden-in-state-of-the-union-address-2/) فوریه پرزیدنت بایدن اصلا هیچ ذکری از مسائل خاورمیانه نداشت به جز اشارات غیرمستقیم به بهای نفت (پایین را ببینید) و اشاره‌ای گذرا به تروریسم. آنچه می‌خوانید منتخبی از بیانات روسای جمهور اوباما ترامپ و بایدن در مسائل کلیدی منطقه است. برای فهرستی جامع از اظهارات آنان نسخه پی.دی.اف را دانلود کنید (به انگلیسی).

## افغانستان

«هدف ما روشن است: با جلوگیری از طالبان برای سلطه مجدد بر مردم افغانستان ما القاعده را از داشتن پناهگاهی امن که همچون سکوی پرتاب برای یازده سپتامبر به کار رفت محروم می‌کنیم.» پرزیدنت اوباما ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱

«این کاهش [نیروها] ادامه خواهد یافت و تا پایان سال آینده جنگ ما در افغانستان تمام خواهد شد. بعد از ۲۰۱۴ تعهد آمریکا به یک افغانستان متحد و مستقل ادامه خواهد داشت اما ماهیت تعهد ما تغییر خواهد کرد. ما در حال مذاکره برای توافقی با دولت افغانستان هستیم که بر دو ماموریت تمرکز دارد: آموزش و تجهیز نیروهای افغان...و تلاش‌های ضدتروریسم که به ما اجازه می‌دهد بقایای القاعده و وابستگان‌شان را تحت تعقیب قرار دهیم.» پرزیدنت اوباما ۱۲ فوریه ۲۰۱۳

«ارتش ما همراه با شرکای قهرمان افغان دیگر به خاطر زمان‌بندی‌های مصنوعی تحلیل نمی‌رود و ما دیگر نقشه‌های‌مان را برای

دشمنان‌مان بازگو نمی‌کنیم» پرزیدنت ترامپ ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸

«در افغانستان دولت من گفتگوهایی سازنده با تعدادی از گروه‌های افغان از جمله طالبان دارد با پیشرفت در این مذاکرات ما قادر خواهیم بود حضور نیروهای‌مان را کاهش دهیم و بر ضدتروریسم تمرکز کنیم» پرزیدنت ترامپ ۵ فوریه ۲۰۱۹

«رهبری آمریکا یعنی پایان دادن به جنگ ابدی در افغانستان... [این‌گونه جنگ‌ها] قرار نبود تعهد ملت‌سازی چند نسل باشد... ما تهدید تروریسم القاعده را در افغانستان کاهش دادیم و بعد از بیست سال... شجاعت و فداکاری زمان آن رسیده که این سربازان را به وطن برگردانیم» پرزیدنت بایدن ۲۸ آوریل ۲۰۲۱

## دموکراسی در کشورهای عربی

«وقایع اخیر به ما نشان داد که آنچه ما را از هم جدا می‌کند نباید فقط قدرت ما باشد باید هدف پشت قدرت ما نیز باشد در جنوب سودان با کمک ما مردم بعد از سال‌ها جنگ سرانجام توانستند برای استقلال رأی‌گیری کنند... و ما شاهد همین میل به آزادی در تونس بودیم... آمریکا در کنار مردم تونس می‌ایستد و از آرمان‌های دموکراتیک تمام ملت‌ها حمایت می‌کند» پرزیدنت اوباما ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱

«با فروکش کردن موج جنگ موجی از تغییر تمام خاورمیانه و شمال آفریقا را فرا گرفته است از تونس تا قاهره از صنعا تا طرابلس یک سال پیش قذافی یکی از قدیمی‌ترین دیکتاتورهای دنیا بود... امروز او وجود ندارد و در سوریه شک ندارم که رژیم اسد به‌زودی درخواهد یافت که نیروهای تغییر را نمی‌توان از بین برد و کرامت انسانی را نمی‌توان پایمال کرد هنوز معلوم نیست این تحول فوق‌العاده چه سرانجامی خواهد داشت اما ما سهم عظیمی در نتیجه آن داریم» پرزیدنت اوباما ۲۴ ژانویه ۲۰۱۲

## ایران

«ما از حقوق بشر زنانی که در خیابان‌های ایران راهپیمایی می‌کنند حمایت می‌کنیم... چون آمریکا همیشه باید در سمت آزادی و کرامت انسانی بایستد همیشه» پرزیدنت اوباما ۲۷ ژانویه ۲۰۱۰

«دنیایی که زمانی درباره نحوه تعامل با برنامه هسته‌ای ایران دچار اختلاف بود حالا متحد شده است رژیم منزوی‌تر از همیشه است رهبرانش با تحریم‌های فلج‌کننده روبه‌رو هستند و تا وقتی از زیر بار مسئولیت‌های خود شانه خالی کنند این فشار کم نخواهد شد... آمریکا مصمم است از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای جلوگیری کند و برای رسیدن به این هدف هیچ گزینه‌ای را نادیده نخواهد گرفت اما حل‌وفصل مسالمت‌آمیز این مسئله هنوز ممکن است و بسیار بهتر است» پرزیدنت اوباما ۲۴ ژانویه ۲۰۱۲

«و دیپلماسی آمریکا با کمک فشار توانست پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران را متوقف کند و بخش‌هایی از آن برنامه را به عقب برگرداند... ایران نابودی ذخیره سطوح بالای اورانیوم غنی‌شده خود را شروع کرده است سانتریفیوژهای پیشرفته نصب نمی‌کند بازرسی‌های بی‌سابقه به دنیا کمک می‌کند تا هر روز وارسی کند که ایران در حال ساختن بمب نباشد و با متحدان و شرکای خود در حال مذاکره هستیم تا ببینیم چقدر می‌توانیم به شکل صلح‌آمیز به هدف مشترک همگی‌مان دست پیدا کنیم: ممانعت از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای این مذاکرات دشوار خواهد بود ممکن است موفق نشود ما به‌خوبی به حمایت ایران از سازمان‌های تروریستی مثل حزب‌الله که متحدان ما را تهدید می‌کند آگاه ایم ما به‌خوبی از بی‌اعتمادی بین کشورهای خود آگاه ایم... اما این مذاکرات بر مبنای اعتماد نیست هرگونه توافق بلندمدتی که بکنیم باید بر مبنای قابلیت راستی‌آزمایی باشد تا ما و جامعه بین‌المللی را متقاعد سازد ایران در حال ساخت بمب هسته‌ای نیست... اگر رهبران ایران از این فرصت استفاده نکنند آن وقت من اولین کسی خواهم بود که خواستار تحریم‌های بیشتر خواهد شد و آماده به کار بردن تمام گزینه‌ها برای اطمینان از عدم ساخت بمب هسته‌ای در ایران خواهم بود» پرزیدنت اوباما ۲۸ ژانویه ۲۰۱۴

«تحریم‌های تازه که از سوی این کنگره در این زمان تصویب شد شکست دیپلماسی را تضمین می‌کند: انزوای آمریکا از متحدانش دشوارتر کردن حفظ تحریم‌ها و تضمین اینکه ایران برنامه هسته‌ای خود را از سر بگیرد... و برای همین است که من هر گونه لایحه تحریم را که خطری برای جلوگیری از این پیشرفت ایجاد کند وتو خواهم کرد» پرزیدنت اوباما ۲۰ ژانویه ۲۰۱۵

«علاوه بر این من تحریم‌های تازه‌ای علیه نهادها و افرادی وضع کرده‌ام که از برنامه موشک‌های بالستیک ایران حمایت می‌کنند و بر اتحاد ناگسستنی‌مان با دولت اسرائیل مجددا صحه گذاشتم» پرزیدنت ترامپ ۲۸ ژانویه ۲۰۱۷

«وقتی مردم ایران علیه جنایات دیکتاتوری فاسدشان به پا خاستند من ساکت نماندم آمریکا در کنار مردم ایران در مبارزه شجاعانه‌شان برای آزادی می‌ایستد من از کنگره می‌خواهم به نواقص بنیادی در توافق هسته‌ای افتضاح ایران رسیدگی کند» پرزیدنت ترامپ ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸

«دولت من قاطعانه برای مقابله با حامی اصلی تروریسم دولتی در دنیا اقدام کرده است: رژیم تندرو در ایران... برای اطمینان از اینکه این دیکتاتوری فاسد هرگز به سلاح‌های هسته‌ای دست نخواهد یافت من آمریکا را از توافق هسته‌ای فاجعه‌بار ایران خارج کردم و در

پاییز گذشته ما سخت‌ترین تحریم‌هایی را که تاکنون از سوی ما بر کشوری اعمال شده به موقع اجرا گذاشتیم. ما از رژیمی که شعار "مرگ بر آمریکا" سر می‌دهد و یهودیان را به نسل‌کشی تهدید می‌کند چشم برنخواهیم داشت.» پرزیدنت ترامپ ۵ فوریه ۲۰۱۹

«[قاسم] سلیمانی بی‌رحم‌ترین قصاب رژیم ایران بود. هیولایی که هزاران پرسنل نظامی آمریکا را در عراق کشت یا مجروح کرد... [و] فعالانه در حال طرح‌ریزی حملات تازه [بود]... و برای همین در ماه گذشته با هدایت من ارتش آمریکا یک حمله دقیق و بی‌نقص را اجرا کرد که سلیمانی را کشت... پیام ما به تروریست‌ها واضح است: هرگز از عدالت آمریکایی قسر در نمی‌روید. اگر به شهروندان ما حمله کنید زندگی‌تان را به باد خواهید داد.» پرزیدنت ترامپ ۴ فوریه ۲۰۲۰

«رژیم ایران باید برنامه سلاح‌های هسته‌ای خود را ترک کند. گسترش ترور، مرگ و ویرانی را متوقف کند و برای سعادت مردم خودش کار کند. به خاطر تحریم‌های نیرومند ما، اقتصاد ایران وضع بسیار بسیار بدی دارد. ما می‌توانیم به آن‌ها کمک کنیم خیلی خوب و سریع اقتصاد خود را احیا کنند. همه‌اش خیلی زود می‌تواند پیش برود. اما شاید آن‌ها آنقدر مغرور یا آنقدر احمق هستند که درخواست کمک نمی‌کنند. ما اینجاییم. ببینیم آن‌ها چه راهی در پیش خواهند گرفت.» پرزیدنت ترامپ ۴ فوریه ۲۰۲۰

«در مورد ایران و کره شمالی، برنامه‌های هسته‌ای که تهدیدی جدی علیه امنیت آمریکا و امنیت جهان باشند، ما قصد داریم از نزدیک با متحدان‌مان همکاری کنیم تا به تهدیدات هر دو کشور از طریق دیپلماسی رسیدگی شود و با بازدارندگی استوار همراه باشد.»
پرزیدنت بایدن ۲۸ آوریل ۲۰۲۱

## عراق

«همزمان که با القاعده می‌جنگیم، مسئولانه عراق را به مردمش واگذار می‌کنیم... ما تا پایان آگوست امسال همه نیروهای رزمی خود را از عراق خارج خواهیم کرد.» پرزیدنت اوباما ۲۷ ژانویه ۲۰۱۰

«سربازان شجاع ما اکنون تقریبا نوزده سال است که در حال جنگیدن در خاورمیانه هستند. در افغانستان و عراق، حدود ۷۰۰۰ قهرمان آمریکایی جان خود را از دست داده‌اند. بیش از ۵۲ هزار آمریکایی به‌شدت مجروح شده‌اند. ما بیش از ۷ تریلیون دلار در جنگ‌های خود در خاورمیانه خرج کرده‌ایم.» پرزیدنت ترامپ ۵ فوریه ۲۰۱۹

## اسرائیل

«برای پیشرفت در جهت صلحی مطمئن و پایدار بین اسرائیل و همسایگانش، ما فرستاده‌ای را منصوب کردیم که به تلاش‌مان ادامه دهیم.» پرزیدنت اوباما ۲۴ فوریه ۲۰۰۹

«تعهد آهنین ما... به امنیت اسرائیل، به معنای نزدیکترین همکاری نظامی... در تاریخ بوده است.» پرزیدنت اوباما ۲۴ ژانویه ۲۰۱۲

«دیپلماسی آمریکا از اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها حمایت می‌کند همزمان که آن‌ها در گفتگوهای دشوار اما ضروری شرکت می‌کنند تا به عزت و دولت مستقل برای فلسطینی‌ها و صلح و امنیت پایدار برای کشور اسرائیل دست یابند. یک کشور یهودی که می‌داند آمریکا همیشه در کنارش خواهد بود.» پرزیدنت اوباما ۲۸ ژانویه ۲۰۱۴

«ماه قبل... من اورشلیم را به عنوان پایتخت اسرائیل به رسمیت شناختم. مدت کوتاهی بعد، ده‌ها کشور رأی دادند ... علیه حق مطلق آمریکا برای اتخاذ چنین تصمیمی. در سال ۲۰۱۶، مالیات‌دهندگان آمریکایی سخاوتمندانه به همین کشورها بیش از ۲۰ میلیارد دلار کمک اقتصادی فرستاده‌اند. برای همین است که امشب من از کنگره می‌خواهم قانونی را تصویب کند که مطمئن شویم دلارهای آمریکا برای کمک خارجی در جهت منافع آمریکا خرج می‌شود و فقط به دوستان آمریکا داده می‌شود، نه دشمنان آمریکا.» پرزیدنت ترامپ ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸

«رویکرد ما بر اساس واقع‌گرایی اصولی است، نه تئوری‌های بی‌اعتباری که برای دهه‌ها نتوانسته پیشرفتی به بار آورد. به همین دلیل دولت من پایتخت واقعی اسرائیل را به رسمیت شناخت و سفارت آمریکا را در اورشلیم با افتخار افتتاح کرد.» پرزیدنت ترامپ ۵ فوریه ۲۰۱۹

«هفته پیش، من طرحی ابتکاری را برای صلح بین اسرائیل و فلسطینیان اعلام کردم. با علم به اینکه تمام تلاش‌های گذشته شکست خورده است، ما باید مصمم و خلاق باشیم تا منطقه را به ثبات برسانیم و به میلیون‌ها جوان شانس تحقق آینده‌ای بهتر را بدهیم.»
پرزیدنت ترامپ ۴ فوریه ۲۰۲۰

## نفت

«متوجه شدید غول‌های نفتی همین تازگی سودهای خود را گزارش دادند. سودهای بی‌سابقه. سال گذشته آن‌ها ۲۰۰ میلیارد دلار در بحبوحه بحران جهانی انرژی درآمد داشتند. به نظرم این هولناک است. چرا آن‌ها مقدار ناچیزی از این سود را برای افزایش تولید داخلی

سرمایه‌گذاری کردند... ما نفت بیشتری برای دست‌کم یک دهه دیگر نیاز خواهیم داشت» پرزیدنت بایدن ۷ فوریه ۲۰۲۳

## سوریه

«ما نمی‌توانیم برویم هر کشوری را بگیریم و هر کشوری را که به بحران دچار می‌شود بازسازی کنیم حتی اگر نیت‌مان خیر باشد این رهبری نیست این نسخه‌ای برای باتلاق است... در مسائل جهانی ما دنیا را بسیج خواهیم کرد تا با ما همکاری کنند و اطمینان حاصل می‌کنیم که کشورهای دیگر سهم خود را ادا کنند این رویکرد ما به مناقشاتی مثل سوریه است که در آنجا ما با نیروهای محلی همکاری می‌کنیم و تلاش‌های بین‌المللی را برای کمک به آن جامعه درهم‌شکسته برای رسیدن به صلحی پایدار هدایت می‌کنیم» پرزیدنت اوباما ۱۲ ژانویه ۲۰۱۶

«ملت‌های بزرگ جنگ‌های بی‌پایان نمی‌کنند وقتی من سر کار آمدم داعش بیش از ۲۰ هزار مایل مربع را در عراق و سوریه در کنترل داشت... امروز ما عملا تمام آن قلمرو را از چنگ این دیوهای خونخوار آزاد کرده‌ایم حالا همزمان که با متحدان‌مان برای نابودی بقایای داعش همکاری می‌کنیم زمان آن رسیده تا از جنگجویان شجاع‌مان در سوریه به گرمی در وطن استقبال کنیم» پرزیدنت ترامپ ۵ فوریه ۲۰۱۹

## تروریسم

«ما به شکار تروریست‌ها و برچیدن شبکه‌های آن‌ها ادامه خواهیم داد و همان‌طور که از زمان روی کار آمدن من بی‌وقفه انجام داده‌ایم حق اقدام یک‌جانبه را برای نابودکردن تروریست‌هایی که تهدید مستقیم علیه ما و متحدان‌مان هستند برای خود محفوظ می‌دانیم در عین حال ما در سیزده سال گذشته درس‌های پرهزینه‌ای آموختیم... به جای اعزام نیروهای زمینی پرشمار به آن سوی آب‌ها با کشورهایی از جنوب آسیا تا شمال آفریقا برای ممانعت از پناه گرفتن تروریست‌هایی که آمریکا را تهدید می‌کنند همکاری می‌کنیم» پرزیدنت اوباما ۲۰ ژانویه ۲۰۱۵

«در دنیای امروز ما کمتر از سوی امپراتوری‌های شریر و بیشتر از سوی دولت‌های درمانده تهدید می‌شویم خاورمیانه در حال تحولی است که یک نسل طول خواهد کشید و ریشه در منازعاتی دارد که به هزار سال قبل برمی‌گردد... بیش از یک سال است آمریکا ائتلافی از بیش از شصت کشور را برای قطع تامین مالی داعش خنثی‌سازی توطئه‌های آن جلوگیری از ورود جنگجویان تروریست و نابودسازی ایدئولوژی شریرانه آن‌ها رهبری کرده است با حدود ۱۰ هزار حمله هوایی ما در حال نابودی رهبری آن‌ها نفت آن‌ها اردوگاه‌های آموزشی‌شان و سلاح‌های آن‌ها هستیم ما در حال آموزش تسلیح و حمایت از نیروهایی هستیم که به‌تدریج در حال پس گرفتن قلمرو در عراق و سوریه هستند... سیاست خارجی ما باید بر تهدیدات داعش و القاعده متمرکز باشد اما نمی‌تواند آنجا متوقف شود... بی‌ثباتی برای دهه‌ها ادامه خواهد یافت در بسیاری از نقاط دنیا... برخی از این مناطق ممکن است به پناهگاه‌هایی برای شبکه‌های تروریستی جدید تبدیل شود... دنیا برای کمک به حل این مسائل به ما نگاه خواهد کرد و پاسخ ما باید بیش از تهدید یا درخواست بمباران انبوه غیرنظامیان باشد» پرزیدنت اوباما ۱۲ ژانویه ۲۰۱۶

«ما همچنین اقدامات جدی برای حفاظت از مردم‌مان در برابر تروریسم اسلام رادیکال اتخاذ می‌کنیم... اکثریت مطلق افراد محکوم به تروریسم و جرایم مرتبط با تروریسم از زمان ۱۱ سپتامبر از خارج کشور به اینجا آمدند... ورود کنترل‌نشده از جاهایی که امکان بررسی پیشینه وجود ندارد دلسوزی نیست بلکه بی‌مبالاتی است... ما نمی‌توانیم اجازه دهیم پایگاهی برای تروریسم در داخل آمریکا شکل بگیرد ما نمی‌توانیم اجازه دهیم کشور ما به پناهگاه افراطیون تبدیل شود» پرزیدنت ترامپ ۲۸ فوریه ۲۰۱۷

«ائتلاف برای شکست داعش قریب به ۱۰۰ درصد قلمروی را که تا همین اواخر در عراق و سوریه و همین‌طور مناطق دیگر در کنترل این آدمکش‌ها بود آزاد کرده است ولی کار بسیار بیشتری هست که باید انجام داد... تروریست‌هایی که کارهایی مثل بمب‌گذاری در بیمارستان‌های غیرنظامی می‌کنند اهریمن هستند در صورت امکان چاره‌ای جز نابودی آن‌ها نداریم در صورت لزوم باید بتوانیم آن‌ها را دستگیر و استنطاق کنیم ولی باید صادق باشیم: تروریست‌ها صرفا خلافکار نیستند آن‌ها جنگجویان نامشروع دشمن هستند و وقتی در خارج دستگیر می‌شوند باید مثل خودشان که تروریست هستند با آن‌ها رفتار کرد در گذشته ما ابلهانه صدها و صدها تروریست خطرناک را آزاد کرده‌ایم اما دوباره با آن‌ها در میدان جنگ رو در رو شدیم از جمله رهبر داعش بغدادی که ما دستگیرش کردیم در اختیارش داشتیم و آزادش کردیم» پرزیدنت ترامپ ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸

«تروریسم مثل سرطان پخش شده است این تهدید بسیار فراتر از مرزهای افغانستان رشد کرده است و شما اعضای کمیته‌های اطلاعاتی کمیته روابط خارجی کمیته‌های دفاعی شما خوب می‌دانید: ما باید نسبت به تهدیدات علیه آمریکا از هرجایی که بیاید هشیار بمانیم القاعده و داعش در یمن هستند در سوریه سومالی و جاهای دیگر در آفریقا خاورمیانه و فراسوی آن» پرزیدنت بایدن ۲۸ آوریل ۲۰۲۱

❖

## RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Addressing Human Resource and Development Concerns in Iraq's Oil and Gas Sector

آوریل ۲۶ ۲۰۲۳

Muhammed Abed Mazeel al-Aboudi

**(/policy-analysis/addressing-human-resource-and-development-concerns-iraqs-oil-and-gas-sector)**

BRIEF ANALYSIS

Denial or Punishment? The U.S.-Israel Debate About How Best to Deter Iran

آوریل ۲۶ ۲۰۲۳

Michael Eisenstadt

**(/policy-analysis/denial-or-punishment-us-israel-debate-about-how-best-deter-iran)**

BRIEF ANALYSIS

Nuclear Gloss to Pakistan's Diplomacy with Iran and Saudi Arabia

آوریل ۲۵ ۲۰۲۳

Simon Henderson

**(/policy-analysis/nuclear-gloss-pakistans-diplomacy-iran-and-saudi-arabia)**

## TOPICS

عرب و اسلام سیاسی **(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/)**

روابط عرب و اسرائیل **(fa/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayyl/)**

دمکراسی و اصلاح (/fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah)

نظامی و امنیتی (/fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty)

منع اشاعه (/fa/policy-analysis/mn-ashah)

تروریسم (/fa/policy-analysis/trwrysm)

سیاست آمریکا (/fa/policy-analysis/syast-amryka)

## REGIONS & COUNTRIES

ایران (/fa/policy-analysis/ayran)

اسرائیل (/fa/policy-analysis/asrayyl)

سوریه (/fa/policy-analysis/swryh)